

جمهوری اسلامی ایران

Islamic Republic of Iran

موسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران

Institute of Standards and Industrial Research of Iran

استاندارد ملی ایران

۸۵۶۷

چاپ اول

ISIRI

8567

1st.edition

پرتوهای غیر یونساز - حدود پرتوگیری

Non Ionizing Radiation- Exposure Limits

نشانی مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران : کرج - شهر صنعتی، صندوق پستی ۱۶۳-۳۱۵۸۵

دفتر مرکزی : تهران - ضلع جنوبی میدان ونک - صندوق پستی : ۶۱۳۹-۱۴۱۵۵

تلفن مؤسسه در کرج: ۰۲۶۱-۲۸۰۶۰۳۱-۸

تلفن مؤسسه در تهران: ۰۲۱-۸۸۷۹۴۶۱-۵

دورنگار: کرج ۰۲۶۱-۲۸۰۸۱۱۴ - تهران ۰۲۱-۸۸۸۷۰۸۰-۸۸۸۷۱۰۳

بخش فروش - تلفن: ۰۲۶۱-۲۸۰۷۰۴۵ دورنگار: ۰۲۶۱-۲۸۰۷۰۴۵

پیام نگار: [Standard @ isiri.or.ir](mailto:Standard@isiri.or.ir)

بهاء: ۳۷۵۰ ریال

 Headquarters :Institute Of Standards And Industrial Research Of IRAN

P.O.Box: 31585-163 Karaj – IRAN

 Tel.(Karaj): 0098 (261) 2806031-8

 Fax.(Karaj): 0098 (261) 2808114

Central Office : Southern corner of Vanak square , Tehran

P.O.Box: 14155-6139 Tehran - IRAN

 Tel.(Tehran): 0098(21)8879461-5

 Fax.(Tehran): 0098 (21) 8887080,8887103

 Email: Standard @ isiri.or.ir

 Price: 3750”RLS

« بسمه تعالی »

آشنایی با مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران

مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران به موجب قانون، تنها مرجع رسمی کشور است که عهده دار وظیفه تعیین، تدوین و نشر استانداردهای ملی (رسمی) میباشد.

تدوین استاندارد در رشته های مختلف توسط کمیسیون های فنی مرکب از کارشناسان مؤسسه، صاحب نظران مراکز و مؤسسات علمی، پژوهشی، تولیدی و اقتصادی آگاه و مرتبط با موضوع صورت میگیرد. سعی بر این است که استانداردهای ملی، در جهت مطلوبیت ها و مصالح ملی و با توجه به شرایط تولیدی، فنی و فن آوری حاصل از مشارکت آگاهانه و منصفانه صاحبان حق و نفع شامل: تولیدکنندگان، مصرف کنندگان، بازرگانان، مراکز علمی و تخصصی و نهادها و سازمانهای دولتی باشد. پیش نویس استانداردهای ملی جهت نظرخواهی برای مراجع ذینفع و اعضای کمیسیون های فنی مربوط ارسال میشود و پس از دریافت نظرات و پیشنهادات در کمیته ملی مرتبط با آن رشته طرح و در صورت تصویب به عنوان استاندارد ملی (رسمی) چاپ و منتشر می شود.

پیش نویس استانداردهایی که توسط مؤسسات و سازمانهای علاقمند و ذیصلاح و با رعایت ضوابط تعیین شده تهیه می شود نیز پس از طرح و بررسی در کمیته ملی مربوط و در صورت تصویب، به عنوان استاندارد ملی چاپ و منتشر می گردد. بدین ترتیب استانداردهایی ملی تلقی می شود که بر اساس مفاد مندرج در استاندارد ملی شماره (۵) تدوین و در کمیته ملی مربوط که توسط مؤسسه تشکیل میگردد به تصویب رسیده باشد.

مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران از اعضای اصلی سازمان بین المللی استاندارد میباشد که در تدوین استانداردهای ملی ضمن توجه به شرایط کلی و نیازمندیهای خاص کشور، از آخرین پیشرفتهای علمی، فنی و صنعتی جهان و استانداردهای بین المللی استفاده می نماید.

مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران می تواند با رعایت موازین پیش بینی شده در قانون به منظور حمایت از مصرف کنندگان، حفظ سلامت و ایمنی فردی و عمومی، حصول اطمینان از کیفیت محصولات و ملاحظات زیست محیطی و اقتصادی، اجرای بعضی از استانداردها را با تصویب شورای عالی استاندارد اجباری نماید. مؤسسه می تواند به منظور حفظ بازارهای بین المللی برای محصولات کشور، اجرای استاندارد کالاهای صادراتی و درجه بندی آنرا اجباری نماید.

همچنین بمنظور اطمینان بخشیدن به استفاده کنندگان از خدمات سازمانها و مؤسسات فعال در زمینه مشاوره، آموزش، بازرسی، ممیزی و گواهی کنندگان سیستم های مدیریت کیفیت و مدیریت زیست محیطی، آزمایشگاهها و کالیبره کنندگان وسایل سنجش، مؤسسه استاندارد اینگونه سازمانها و مؤسسات را بر اساس ضوابط نظام تأیید صلاحیت ایران مورد ارزیابی قرار داده و در صورت احراز شرایط لازم، گواهینامه تأیید صلاحیت به آنها اعطا نموده و بر عملکرد آنها نظارت می نماید. ترویج سیستم بین المللی یکاها، کالیبراسیون وسایل سنجش تعیین عیار فلزات گرانبها و انجام تحقیقات کاربردی برای ارتقای سطح استانداردهای ملی از دیگر وظایف این مؤسسه می باشد.

کمیسیون استاندارد "پرتوهای غیریونساز - مدود پرتوگیری"

رئیس

راستخواه، ناصر

(فوق لیسانس تکنولوژی هسته ای)

سمت یا نمایندگی

سازمان انرژی اتمی ایران

اعضا:

حسینی پناه، شهرام

(فوق لیسانس مهندسی هسته ای)

سازمان انرژی اتمی ایران

عمیدی، جمشید

(لیسانس مهندسی هسته ای)

سازمان انرژی اتمی ایران

کاردان، محمدرضا

(دکترای مهندسی هسته ای)

سازمان انرژی اتمی ایران

ناظری، فیروزه

(فوق لیسانس فیزیک کاربردی)

سازمان انرژی اتمی ایران

دبیر:

فرودین، دلنواز

(فوق لیسانس مهندسی مخابرات)

سازمان انرژی اتمی ایران

فهرست اعضاء شرکت کننده در يكصد و بيست و دومين اجلاس مهندسي پزشكي

چهارشنبه مورخ ۱۰/۰۳/۸۵ ساعت ۹ صبح

<u>رئيس جلسه</u>	<u>سمت يا نمايندگي</u>
راستخواه، ناصر	سازمان انرژی اتمی ایران
<u>اعضا:</u>	
ابوعلي، ايمان	هواپيماسازي (هسا)
بهرامي، عباس	پژوهشكده تحقيقات كشاورزي كرج
تقي زاده دباغ، سيما	دانشگاه علوم پزشكي تهران
حسيني پناه، ميرشهرام	سازمان انرژی اتمی ایران
رئيس علي، غلامرضا	پژوهشكده تحقيقات كشاورزي كرج
سهيلي، محمدرضا	ستاد مشترك ارتش
شريفی، علي	وزارت دفاع
شمس الهی، محمداقبر	دانشكده برق دانشگاه صنعتی شريف
صفويان، سيدعيسي	وزارت بازرگاني
فائقی، فرانك	مؤسسه استاندارد و تحقيقات صنعتی ایران
فربين، مهدي	مرکز صدا و سيما
فرودين، دلنواز	سازمان انرژی اتمی ایران
محق، مهسا	ماهنامه مهندسي پزشكي
موافقی، امير	سازمان انرژی اتمی ایران
موسوی حجازی، مینوسادات	مؤسسه استاندارد و تحقيقات صنعتی ایران
نوروزی، سعید	مؤسسه استاندارد و تحقيقات صنعتی ایران
<u>ديپز:</u>	
نوروزی زاده، حمیرا	مؤسسه استاندارد و تحقيقات صنعتی ایران

فهرست مندرجات **صفحه**

پیش گفتار ب

۱. هدف ۱

۲. دامنه کاربرد ۱

۳. اصطلاحات و تعاریف ۱

۴. طبقه بندی انواع پرتوهای الکترومغناطیسی غیر یونساز و حدود آنها ۱۱

پیش گفتار

استاندارد "پرتوهای غیریونساز - حدود پرتوگیری" که پیش نویس آن توسط کمیسیون های مربوط تهیه و تدوین شده در یکصد و بیست و دومین جلسه کمیته ملی استاندارد مهندسی پزشکی مورخ ۸۵/۳/۱۰ مورد تصویب قرار گرفته است، اینک به استناد بند یک ماده ۳ قانون اصلاح قوانین و مقررات مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران مصوب بهمن ماه ۱۳۷۱ به عنوان استاندارد ملی ایران منتشر می شود.

برای حفظ همگامی و هماهنگی با تحولات و پیشرفت های ملی و جهانی در زمینه صنایع، علوم و خدمات استانداردهای ملی ایران در موقع لزوم تجدیدنظر خواهد شد و هر گونه پیشنهادی که برای اصلاح یا تکمیل این استاندارد ارائه شود، در هنگام تجدید نظر در کمیسیون فنی مربوط مورد توجه قرار خواهد گرفت. بنابراین برای مراجعه به استانداردهای ایران باید همواره از آخرین تجدیدنظر آنها استفاده کرد.

در تهیه و تدوین این استاندارد سعی شده است که ضمن توجه به شرایط موجود و نیازهای جامعه، در حد امکان بین این استاندارد و استاندارد ملی کشورهای صنعتی و پیشرفته هماهنگی ایجاد شود.

منابع و مآخذی که برای تهیه این استاندارد به کار رفته به شرح زیر است:

1. International Commission on Non-ionizing Radiation Protection. Guidelines on Limits of Exposure to Broad-Band Incoherent optical Radiation (0.38 to 3 μm) Health physics. Volume 73, Number 3, 1997.
2. International Commission on Non-ionizing Radiation Protection Guidelines on Limits of Exposure to Static Magnetic Fields. Health Physics Volume 66, Number 1994.
3. International Commission on Non-ionizing Radiation Protection (ICNIRP). Guidelines for Limiting Exposure to Time-Varying Electric, Magnetic, and Electromagnetic Fields (up to 300 GHz). Health Physics Volume 74, Number 4, 1998.
4. International Commission on Non-ionizing Radiation Protection. Guidelines on Limits of Exposure to Ultraviolet Radiation of Wavelengths Between 180 nm and 400 nm (Incoherent Optical Radiation). Health Physics Volume 87, Number 2, 2004.

5. International Commission on Non-ionizing Radiation Protection. Interim Guidelines on Limits of Human exposure to Airborne Ultrasound. Health Physics Volume 46, Number 42, 1984.
6. International Non-ionizing Radiation Committee of the International Radiation Protection Association (IRPA/INIRC). Proposed Change to the IRPA 1985 Guidelines on Limits of Exposure to Ultraviolet Radiation. Health Physics Volume 56, Number 6, 1989.
7. International Commission on Non-ionizing Radiation Protection. Review of Concepts, Quantities, Units and Terminology for Non-ionizing Radiation Protection. Health Physics. Volume 49, Number 6, 1985.

پرتوهای غیریونساز – مدود پرتوگیری

۱ هدف

هدف از تدوین این استاندارد، تعیین حدود پرتوهای غیریونساز به منظور اعمال حفاظت کافی در برابر اثرات بیولوژیکی زیانبار و قطعی است، که تاکنون برای این پرتوها شناخته شده است.

۲ دامنه کاربرد

کلیه مراکز کار با پرتوهای غیریونساز ملزم به رعایت این استاندارد می‌باشند. همچنین کلیه مراکز که از پرتوهای غیریونساز به‌هرنحو استفاده می‌کنند باید شرایط استقرار تأسیسات را به‌گونه‌ای فراهم کنند که این استاندارد رعایت شود.

حدود پرتو برای پرتوگیری شغلی و پرتوگیری مردم، جداگانه در نظر گرفته می‌شود. این حدود برای پرتوگیری پزشکی قابل اعمال نیست.

رعایت این استاندارد برای تضمین کیفیت کالاهای تولیدکننده پرتوهای غیریونساز کافی نیست و باید استانداردهای مربوط به تولید آنها نیز رعایت شود.

این استاندارد برای منابع نوری لیزری کاربرد ندارد و برای لیزرها باید استاندارد خاص لیزر رعایت شود.

۳ اصطلاحات و تعاریف

در این استاندارد اصطلاحات و/یا واژه‌ها با تعاریف زیر به کار می‌رود:

۱-۳ اثرات قطعی^۱

اثراتی از پرتو است که قطعاً در اثر پرتوگیری در میدان‌های بالاتر از آستانه معینی ظاهر می‌شود.

۲-۳ اکتاو^۲

یک محدوده فرکانس (بسامد) است به‌نحوی که فرکانس بالایی محدوده، دو برابر کمترین فرکانس آن محدوده باشد.

1-Deterministic effects

2-Octave band

۳-۳ پرتو^۱

رجوع شود به تعریف پرتوهای غیریونساز.

۳-۴ پرتو دریافتی^۲

نسبت انرژی تابشی داده شده به جزئی از یک سطح به مساحت آن جزء است و یکای آن در سیستم بین‌المللی یکاها، ژول بر مترمربع می باشد.

۳-۵ پرتوگیری^۳

عمل یا شرایط قراردادن یا قرارگرفتن در معرض تابش پرتو است. پرتوگیری را می توان به صورت پرتوگیری عادی یا بالقوه و یا به صورت پرتوگیری شغلی، پزشکی و مردم طبقه بندی نمود.

۳-۶ پرتوگیری پزشکی^۴

پرتوگیری بیمار به واسطه تشخیص یا درمان در پزشکی و دندانپزشکی و همچنین پرتوگیری افرادی (به استثنای کارکنان) که داوطلب مراقبت یا پرستاری بیمار هستند و یا پرتوگیری افرادی که داوطلب شرکت در برنامه تحقیقاتی پزشکی می باشند، است.

۳-۷ پرتوگیری شغلی^۵

پرتوگیری کارکنان به هنگام کار، است.

۳-۸ پرتوگیری طبیعی^۶

پرتوگیری ناشی از منابع طبیعی پرتو، است.

۳-۹ پرتوگیری عادی^۷

پرتوگیری قابل انتظار در شرایط عادی کار با منابع یا تأسیسات با در نظر گرفتن پرتوگیری ناشی از سوانح جزئی قابل کنترل، است.

-
- 1- Radiation
 - 2- Radiant exposure
 - 3- Exposure
 - 4- Medical exposure
 - 5- Occupational exposure
 - 6- Natural exposure
 - 7- Normal exposure

۱۰-۳ پرتوگیری مردم^۱

پرتوگیری طبیعی و نیز پرتوگیری افراد جامعه ناشی از فعالیت‌های پرتوی و منابع مجاز است. پرتوگیری مردم شامل پرتوگیری شغلی و پزشکی نمی‌باشد.

۱۱-۳ پرتوگیری دریافتی مؤثر^۲

حاصل ضرب چگالی مؤثر پرتو (رجوع شود به تعریف چگالی مؤثر پرتو) در مدت‌زمان پرتوگیری می‌باشد.

۱۲-۳ پرتوهای غیر یونساز^۳

پرتوهایی که قادر به یونسازی در بدن انسان نیستند. این پرتوها شامل پرتوهای الکترومغناطیسی که انرژی یک فوتون آنها برای یونسازی کافی نیست و پرتوهای مکانیکی صوتی و فراصوتی است.

۱۳-۳ تابندگی^۴

توان تابشی از واحد سطح یک منبع تابش‌کننده در واحد زاویه فضایی است. تابندگی معادل شار خارج شده از واحد سطح در واحد زاویه فضایی می‌باشد. تابندگی برای منبع نور تعریف می‌شود. یکای آن در سیستم بین‌المللی یکاها (SI) وات بر مترمربع بر استرادیان است.

۱۴-۳ تابندگی مؤثر^۵

تابندگی مؤثر از طریق فرمول زیر محاسبه می‌شود:

$$L_{\text{eff}} = \frac{\lambda_2}{\lambda_1} L_{\lambda} \cdot R_{\lambda} \cdot \Delta\lambda \quad (1)$$

که در آن:

$$L_{\lambda} = \text{تابندگی در طول موج } \lambda$$

$$R(\lambda) = \text{ضریب خطرناکی طول موج برای شبکه و با در نظر گرفتن حساسیت شبکه به طول موج‌های مختلف}$$

تعیین می‌شود؛

$$\Delta\lambda = \text{فاصله دو طول موج متوالی که در آن‌ها } L_{\lambda} \text{ دو طول موج اندازه‌گیری می‌شود و یکای آن، نانومتر است؛ و}$$

$$\lambda_1 \text{ و } \lambda_2 = \text{طول موج‌هایی که تابندگی مؤثر بین آن‌ها به دست می‌آید.}$$

-
- 1- Public exposure
 - 2- Effective radiant exposure
 - 3- Non-ionizing radiation
 - 4- Radiance
 - 5- Effective radiance

یکای تابندگی موثر در سیستم بین‌المللی یکاها وات بر مترمربع بر استرادیان است.

۱۵-۳ تراز فشار صوت^۱

کمیتی است که از فرمول زیر محاسبه می‌شود:

$$\text{SPL} = 20 \log \frac{P}{P_r} = 10 \log \frac{I}{I_r} \quad (2)$$

که در آن:

P = فشار صوت (رجوع شود به تعریف فشار صوت)؛

P_r = فشار صوت مبنا (رجوع شود به تعریف فشار صوت مبنا)؛

I = شدت صوت (رجوع شود به تعریف شدت صوت)؛ و

I_r = شدت صوت مبنا (رجوع شود به تعریف شدت صوت مبنا).

۱۶-۳ چگالی پرتو^۲

در یک نقطه نسبت توان تابیده‌شده به جزئی از یک سطح به مساحت آن جزء است و یکای آن در سیستم بین‌المللی یکاها وات بر مترمربع است.

۱۷-۳ چگالی توان^۳

توان تابیده‌شده به یک کره کوچک تقسیم بر مساحت دایره عظیمه‌ی کره می‌باشد و یکای این کمیت در سیستم بین‌المللی یکاها وات بر مترمربع است. در میدان‌های الکترومغناطیسی چگالی توان با بزرگی بردار پوینتینگ^۴ نیز برابر است:

$$\vec{S} = \vec{E} \times \vec{H} \quad (3)$$

که در آن:

\vec{S} = بردار پوینتینگ؛

\vec{E} = شدت میدان الکتریکی (رجوع شود به تعریف شدت میدان الکتریکی)؛ و

\vec{H} = شدت میدان مغناطیسی (رجوع شود به تعریف شدت میدان مغناطیسی).

1- Sound pressure level-SPL

2- Irradiance

3- Power density

4- Pointing Vector

۱۸-۳ چگالی شار مغناطیسی^۱

بزرگی برداری است مماس برخط میدان مغناطیسی که از فرمول زیر به دست می آید:

$$B = \frac{F}{IL \sin \theta} \quad (۴)$$

که در آن:

I = شدت جریان گذرنده از سیمی به طول L که در میدان مغناطیسی یکنواخت قرار دارد و راستای آن با راستای

خطوط میدان زاویه θ می سازد؛ و

F = بزرگی نیرویی که توسط میدان مغناطیسی به سیم فوق وارد می شود.

یکای B ، در سیستم بین المللی یکاها، تسلا است.

۱۹-۳ چگالی توان موج تخت^۲

چگالی توان در میدان دور است. در میدان نزدیک چگالی توان معادل موج تخت برابر است با:

$$S_{eq} = \frac{E^2}{120 \pi} = H^2 \times 120 \pi \quad (۵)$$

که در آن:

S_{eq} = چگالی توان معادل موج تخت؛

E = شدت میدان الکتریکی؛ و

H = شدت میدان مغناطیسی.

۲۰-۳ چگالی مؤثر پرتو^۱

کمیتی است که با در نظر گرفتن حساسیت بدن به طول موج های مختلف توسط فرمول زیر محاسبه می شود و

یکای آن در سیستم بین المللی یکاها وات بر متر مربع است:

$$E_{eff} = \sum E_{\lambda} \cdot S_{\lambda} \cdot \Delta_{\lambda} \quad (۶)$$

1- Magnetic flux density

2- Plane wave power density

که در آن:

E_λ = شدت پرتو در طول موج λ بر حسب وات بر مترمربع بر نانومتر؛

S_λ = ضریب نسبی تاثیر پرتو در طول موج های مختلف، بر بدن انسان؛ این ضریب واحد ندارد؛ و

$\Delta\lambda$ = فاصله دو طول موج متوالی که E_λ در آن دو طول موج اندازه گیری می شود. یکای $\Delta\lambda$ نانومتر است.

۳-۲۱ چگالی متوسط توان^۱

از فرمول زیر محاسبه می شود:

$$\bar{S} = \frac{1}{T} \int_0^T S(t) dt \quad (7)$$

که در آن:

\bar{S} = چگالی متوسط توان بر حسب وات بر مترمربع؛

T = دوره تناوب بر حسب ثانیه است؛ و

$S(t)$ = چگالی لحظه ای توان بر حسب وات بر مترمربع.

۳-۲۲ حد^۲

مقداری از یک کمیت است که در شرایط و یا فعالیت های مشخص به کار رفته است و نباید از آن بیشتر شود.

۳-۲۳ شدت صوت^۴

مقدار انرژی مکانیکی عبوری از واحد سطح عمود بر راستای انتشار صوت در هر ثانیه است و یکای آن در سیستم بین المللی یکاها وات بر مترمربع می باشد.

۳-۲۴ شدت صوت مبنا^۵

کمترین شدت صوتی است که گوش انسان در حساس ترین فرکانس قادر به شنیدن آن می باشد. حساس ترین فرکانس برای گوش تقریباً یک کیلوهرتز، و شدت صوت مبنا 10^{-12} وات بر مترمربع است.

-
- 1- Effective irradiance
 - 2- Average Power density
 - 3- Limit
 - 4- Sound intensity
 - 5- Reference sound intensity

۳-۲۵ شدت مؤثر میدان الکتریکی^۱

جذر میانگین مربع شدت میدان الکتریکی در مدت زمان t از ساعات کار است و یکای آن در سیستم بین‌المللی یکاها نیوتن بر کولن یا ولت بر متر می‌باشد.

$$E_{\text{eff}} = \sqrt{\frac{1}{t} \int_0^t E^2(t') dt'} \quad (۸)$$

که در آن:

E = شدت میدان الکتریکی بر حسب ولت بر متر؛ و

t = مدت زمان بر حسب ثانیه.

۳-۲۶ شدت مؤثر میدان مغناطیسی^۲

جذر میانگین مربع شدت میدان مغناطیسی در مدت زمان t است و یکای آن در سیستم بین‌المللی یکاها آمپر بر متر می‌باشد.

$$H_{\text{eff}} = \sqrt{\frac{1}{t} \int_0^t H^2(t') dt'} \quad (۹)$$

که در آن:

H = شدت میدان مغناطیسی؛ و

t = مدت زمان است.

۳-۲۷ شدت میدان الکتریکی^۳

اندازه بردار الکتریکی میدان الکترومغناطیسی است که بنابه تعریف با نیروی وارد بر واحد بار الکتریکی در نقطه مورد نظر از میدان برابر است و یکای آن در سیستم بین‌المللی یکاها نیوتن بر کولن یا ولت بر متر است.

۳-۲۸ شدت میدان مغناطیسی^۴

اندازه بردار مغناطیسی میدان الکترومغناطیسی است، و مقدار آن از فرمول زیر محاسبه می‌شود:

$$H = \frac{B}{\mu} \quad (۱۰)$$

-
- 1- Effective electric field strength
 - 2- Effective magnetic field strength
 - 3- Electric field strength
 - 4- Magnetic field strength

که در آن:

$B =$ چگالی شار مغناطیسی بر حسب تسلا؛ و

$\mu =$ تراوایی مغناطیسی محیط بر حسب تسلامتر برآمپر.

۳-۲۹ فرکانس وسطی اکتاو^۱

فرکانسی که مقدار آن مساوی میانگین بالاترین و پایین‌ترین فرکانس آن اکتاو است و از فرمول زیر به دست می‌آید:

$$f_o = \frac{f_H + f_L}{2} \quad (11)$$

که در آن:

$f_o =$ فرکانس وسطی؛

$f_H =$ بالاترین فرکانس اکتاو؛ و

$f_L =$ پایین‌ترین فرکانس اکتاو.

۳-۳۰ فشار صوت^۲

نیروی است که توسط امواج صوتی به واحد سطح وارد می‌شود، و یکای آن در سیستم بین‌المللی یکاها نیوتن بر متر مربع یا پاسکال است.

۳-۳۱ فشار صوت مبنا^۳

کمترین فشار صوتی است، که گوش انسان در حساس‌ترین فرکانس (تقریباً یک کیلوهرتز) احساس می‌کند و آن مساوی ۲۰ میکرو پاسکال است.

۳-۳۲ فعالیت پرتوی

هرگونه فعالیت بشری است که منجر به افزایش منابع یا مسیرهای پرتوگیری یا تعداد افراد پرتودیده شود، یا با تغییر مسیرهای پرتوگیری از منابع موجود، باعث افزایش پرتوگیری یا احتمال پرتوگیری افراد و یا تعداد افراد پرتودیده گردد.

1- Mid frequency of octave band
2- Acoustic pressure
3- Reference acoustic pressure

۳-۳۳ منبع^۱

هر عامل تولید یا انتشار پرتوی غیریونساز است که بتواند باعث پرتوگیری شود.

۳-۳۴ میدان دور^۲ (موج تخت)^۳

ناحیه‌ای است که در آن فرمول زیر بین E ، H و S برقرار است:

$$S = \frac{E^2}{120 \pi} = 120 \pi H^2 \quad (12)$$

که در آن:

E = شدت میدان الکتریکی بر حسب ولت بر متر؛

H = شدت میدان مغناطیسی بر حسب آمپر بر متر؛ و

S = چگالی توان بر حسب وات بر مترمربع.

در مورد آنتن‌ها، میدان دور تقریباً از فاصله $\frac{2d^2}{\lambda}$ شروع می‌شود که در آن d ، بزرگترین بعد منبع است و یکای

آن در سیستم بین‌المللی یکاها متر است؛ و

λ ، طول موج است و یکای آن در سیستم بین‌المللی یکاها متر می‌باشد.

۳-۳۵ میدان نزدیک^۱

ناحیه بین منبع پرتو رادیوئی و میدان دور، میدان نزدیک نامیده می‌شود. در این ناحیه رفتار میدان، تخت نیست.

۴ طبقه‌بندی انواع پرتوهای غیریونساز و مدود پرتوگیری

جدول ۱، تقسیم‌بندی پرتوهای غیریونساز را نشان می‌دهد.

1- Source
2- Far field
3- Plane wave

جدول ۱- تقسیم‌بندی پرتوهای الکترومغناطیسی غیریونساز

طول موج در هوا	فرکانس به (Hz)	نوع پرتو	ردیف
۱۰۰ – ۴۰۰ (nm)	$7/50 \times 10^{14} - 3 \times 10^{15}$	ماوراء بنفش ^۲ (UV)	۱
۴۰۰ – ۷۸۰ (nm)	$3/85 \times 10^{14} - 7/50 \times 10^{14}$	نور مرئی ^۳ (VS)	۲
۷۸۰ – ۱۰ ^۶ (nm)	$3/00 \times 10^{11} - 3/85 \times 10^{14}$	مادون قرمز ^۴ (IR)	۳
۱ – ۱۰۰۰ (mm)	$3/00 \times 10^8 - 3/00 \times 10^{11}$	مایکروویو ^۵ (MW)	۴
۱ – ۱۰۰۰ (m)	$3/00 \times 10^0 - 3/00 \times 10^8$	رادیویی ^۶ (RF)	۵
۱ – ۱۰ (km)	$3/00 \times 10^4 - 3/00 \times 10^0$	بسامد کم ^۷ (LF)	۶
۱۰ – ۱۰۰۰ (km)	$300 - 3/00 \times 10^4$	بسامد بسیار کم ^۸ (VLF)	۷
> ۱۰۰۰ (km)	< ۳۰۰	بسامد فوق العاده کم ^۹ (ELF)	۸
-----	> ۲۰۰۰۰	فراصوت ^{۱۰} (US)	۹

4- Near field

1- Ultraviolet radiation

2- Visible radiation

3- Infrared radiation

4- Microwave radiation

5- Radiofrequency radiation

6- Low frequency radiation

7- Very low frequency radiation

8- Extremely low frequency radiation

9- Ultra sound

۱-۴ محدود پرتوگیری برای پرتوهای الکترومغناطیسی ELF ، VLF ، LF ، RF و MW

۱-۱-۴ محدود پرتوگیری شغلی برای پرتوهای الکترومغناطیسی ELF ، VLF ، LF ، RF و MW

جدول ۲، حدود پرتوگیری شغلی برای پرتوهای الکترومغناطیسی ELF ، VLF ، LF ، RF و MW را نشان

می دهد.

جدول ۲- محدود پرتوگیری شغلی برای پرتوهای الکترومغناطیسی ELF ، VLF ، LF ، RF و MW

مد پگالی توان موج تفت $S_{eq}(\frac{W}{m^2})$	مد پگالی شار مغناطیسی $B(\mu T)$	مد شدت میدان مغناطیسی $H(\frac{A}{m})$	مد شدت میدان الکتریکی $E(\frac{V}{m})$	محدوده فرکانس (f)	ردیف
—	$2/00 \times 10^0$	$1/63 \times 10^0$	—	$> 0-1 (Hz)$	۱
—	$2 \times 10^0 \div f^2$	$1/63 \times 10^0 \div f^2$	۲۰۰۰۰	$1-8 (Hz)$	۲
—	$2/5 \times 10^4 \div f$	$2 \times 10^4 \div f$	۲۰۰۰۰	$8-25 (Hz)$	۳
—	$25 \div f$	$20 \div f$	$500 \div f$	$0/025-0/82 (kHz)$	۴
—	$30/7$	$24/4$	۶۱۰	$0/82-65 (kHz)$	۵
—	$2 \div f$	$1/6 \div f$	۶۱۰	$0/65-1 (MHz)$	۶
—	$2 \div f$	$1/6 \div f$	$610 \div f$	$1-10 (MHz)$	۷
۱۰	$0/2$	$0/16$	۶۱	$10-400 (MHz)$	۸
$f \div 40$	$0/01 \sqrt{f}$	$0/008 \sqrt{f}$	$3 \sqrt{f}$	$400-2000 (MHz)$	۹
۵۰	$0/45$	$0/36$	۱۳۷	$2-300 (GHz)$	۱۰

ادامه جدول ۲- محدودیت‌گیری شغلی برای پرتوهای الکترومغناطیسی MW و RF, LF, VLF, ELF

زیرنویس ۱. در هر سطر یکای فرکانس (f)، همان یکایی است که در آن سطر است.

زیرنویس ۲. در میدان نزدیک، اندازه‌گیری E و H هر دو ضروری است، اما در میدان دور اندازه‌گیری یکی از کمیت‌های E و H و یا S کفایت می‌کند.

زیرنویس ۳. برای فرکانس‌های ۱۰۰ کیلو هرتز الی ۱۰ گیگاهرتز، باید مقادیر شدت مؤثر میدان الکتریکی (E)، شدت مؤثر میدان مغناطیسی (H) و چگالی توان موج تخت (Seq) در مدت ۶ دقیقه، با مقادیر جدول مقایسه شود.

زیرنویس ۴. برای بیشینه مقادیر E و H بین ۱۰۰ کیلو هرتز و ۱۰ مگاهرتز، حداکثر مقادیر شدت میدان با استفاده از درون‌یابی^۱ از مقدار ۱/۵ برابر حد شدت مؤثر E یا H در فرکانس ۱۰۰ کیلو هرتز تا ۳۲ برابر حد شدت مؤثر E یا H در فرکانس ۱۰ مگاهرتز به دست می‌آید. در فرکانس‌های بالاتر از ۱۰ مگاهرتز توصیه می‌شود که میانگین چگالی توان موج تخت، روی عرض هر پالس از ۱۰۰۰ برابر حد گفته شده برای (Seq) بیشتر نشود. این معادل آن است که E و H از ۳۲ برابر حدود این میدان‌ها بیشتر نشود.

زیرنویس ۵. برای فرکانس‌های بالاتر از ۱۰ گیگاهرتز، Seq، E_{eff} و H_{eff} باید در مدت $\frac{60}{f^{1.0}}$ دقیقه به دست آید، (f بر حسب گیگاهرتز است) و با جدول مقایسه شود.

زیرنویس ۶. برای فرکانس کمتر از یک هرتز، حدی برای شدت میدان الکتریکی (E) در نظر گرفته نشده است و تنها جلوگیری از شوک‌های ناشی از تخلیه الکتریکی در این میدان‌ها کافی است.

۲-۱-۴ محدودیت‌گیری مردم برای پرتوهای الکترومغناطیسی MW و RF, LF, VLF, ELF

جدول ۳، حدود پرتوگیری مردم برای پرتوهای الکترومغناطیسی MW و RF, LF, VLF, ELF را نشان می‌دهد.

جدول ۳- محدودیت‌گیری مردم برای پرتوهای الکترومغناطیسی ELF، VLF، LF، RF و MW

مد پگالی توان موج تخت $S_{eq}(\frac{W}{m^2})$	مد پگالی شار مغناطیسی $B(\mu T)$	مد شدت میدان مغناطیسی $H(\frac{A}{m})$	مد شدت میدان الکتریکی $E(\frac{V}{m})$	ممدوده فرکانس (f)	ردیف
—	$4/00 \times 10^4$	$3/2 \times 10^4$	—	$> 0-1$ (Hz)	۱
—	$4 \times 10^4 \div f^2$	$3/2 \times 10^4 \div f^2$	۱۰۰۰۰	۱-۸ (Hz)	۲
—	$5000 \div f$	$4000 \div f$	۱۰۰۰۰	۸-۲۵ (Hz)	۳
—	$5 \div f$	$4 \div f$	$250 \div f$	$0/25-0/8$ (kHz)	۴
—	۶/۲۵	۵	$250 \div f$	$0/8-3$ (kHz)	۵
—	۶/۲۵	۵	۸۷	۳-۱۵۰ (kHz)	۶
—	$0/92 \div f$	$0/73 \div f$	۸۷	$0/15-1$ (MHz)	۷
—	$0/92 \div f$	$0/73 \div f$	$87 \div \sqrt{f}$	۱-۱۰ (MHz)	۸
۲	۰/۰۹۲	۰/۰۷۳	۲۸	۱۰-۴۰۰ (MHz)	۹
$f \div 200$	$0/0046 \sqrt{f}$	$0/037 \sqrt{f}$	$1375 \times \sqrt{f}$	۴۰۰-۲۰۰۰ (MHz)	۱۰
۱۰	۰/۲	۰/۱۶	۶۱	۲-۳۰۰ (GHz)	۱۱

زیرنویس ۱. در هر سطر یکای فرکانس (f)، همان یکایی است که در آن سطر است.

زیرنویس ۲. در میدان نزدیک، اندازه‌گیری E و H هر دو ضروری است، اما در میدان دور اندازه‌گیری یکی از کمیت‌های E و H و یا S کفایت می‌کند.

زیرنویس ۳. برای فرکانس‌های ۱۰۰ کیلوهرتز الی ۱۰ گیگاهرتز، باید مقادیر شدت مؤثر میدان الکتریکی (E)، شدت مؤثر میدان مغناطیسی (H) و چگالی توان موج تحت (Seq) در مدت ۶ دقیقه، با مقادیر جدول مقایسه شود.

زیرنویس ۴. برای بیشینه مقادیر E و H بین ۱۰۰ کیلوهرتز و ۱۰ مگاهرتز، حداکثر مقادیر شدت میدان با استفاده از درون‌یابی از مقدار ۱/۵ برابر حد در فرکانس ۱۰۰ کیلوهرتز تا ۳۲ برابر حد در فرکانس ۱۰ مگاهرتز به دست می‌آید. در فرکانس‌های بالاتر از ۱۰ مگاهرتز توصیه می‌شود که میانگین چگالی توان موج تخت، روی عرض هر پالس از ۱۰۰۰ برابر حد گفته شده برای (Seq) بیشتر نشود. این معادل آن است که E و H از ۳۲ برابر حدود این میدان‌ها بیشتر نشود.

زیرنویس ۵. برای فرکانس‌های بالاتر از ۱۰ گیگاهرتز، Seq، E_{eff} و H_{eff} باید در مدت $\frac{68}{f^{1/5}}$ دقیقه به دست‌آید، (f بر حسب گیگاهرتز است) و با جدول مقایسه شود.

زیرنویس ۶. برای فرکانس کمتر از یک هرتز، حدی برای شدت میدان الکتریکی (E) در نظر گرفته نشده است و تنها جلوگیری از شوک‌های ناشی از تخلیه الکتریکی در این میدان‌ها کافی است.

در میدان‌های الکتریکی و مغناطیسی تا فرکانس ۱۱۰ مگاهرتز، چنانچه در اثر تماس با رساناها یا القاء جریان

در بدن، مقدار جریان تماسی یا القایی از حدود معینی بیشتر شود احتمال شوک و سوختگی وجود دارد. در این

موارد باید حدودی که در جدول ۴ ارائه شده است، رعایت شود.

جدول ۴- مدود جریان تماسی و القائی

مد جریان تماسی به میلی آمپر (mA)	ممدوده فرکانس (f)	نوع پرتو گیری
۱	۰-۲/۵kHz	شغلی
$۰/۴f^1$	۲/۵-۱۰۰kHz	
۴۰	۱۰۰ kHz-۱۱۰ MHz	
۰/۵	۰-۲/۵kHz	مردم
$۰/۲f$	۲/۵-۱۰۰kHz	
۲۰	۱۰۰ kHz-۱۱۰MHz	
زیرنویس ۱. f برحسب kHz می باشد.		

۲-۴ مد میدان مغناطیسی مستقیم (DC)

۱-۲-۴ مد میدان مغناطیسی مستقیم (DC) برای شاغلین

۱-۱-۲-۴ میانگین چگالی شار مغناطیسی در هشت ساعت کار، باید کمتر از ۰/۲ تسلا باشد.

۲-۱-۲-۴ حداکثر چگالی شار مغناطیسی باید کمتر از ۲ تسلا باشد.

۳-۱-۲-۴ در صورتی که فقط دست و پا در میدان قرار گیرد و کل بدن پرتوگیری نکند، چگالی شار مغناطیسی باید کمتر از ۵ تسلا باشد.

۲-۲-۴ مد میدان مغناطیسی مستقیم (DC) برای مردم

۱-۲-۲-۴ در صورتی که یک شخص عادی دائماً در میدان مغناطیسی قرار گیرد، چگالی شار مغناطیسی باید کمتر از ۰/۰۴ تسلا باشد.

۲-۲-۲-۴ در صورتی که شخصی به طور موقت وارد میدان مغناطیسی شود، چنانچه چگالی شار مغناطیسی از ۰/۰۴ تسلا بیشتر باشد لازم است اطمینان حاصل شود که چگالی شار مغناطیسی کمتر از مقدار تعیین شده برای شاغلین باشد.

توجه: حدود فوق برای کسانی که از ضربان ساز مصنوعی قلب یا پروتزهای فلزی در بدن استفاده می کنند، ممکن است مناسب نباشد.

در پرتوگیری شغلی و یا پرتوگیری مردم، حداکثر زمان پرتوگیری با پرتوهای ماوراءبنفش در هر شبانه‌روز از فرمول زیر به دست می‌آید:

$$E_{\text{eff}} \times t = 30 \frac{J}{m^2} \quad (12)$$

که در آن:

E_{eff} = چگالی مؤثر پرتو (در محل قرارگرفتن شخصی که پرتوگیری می‌کند) بر حسب وات بر مترمربع؛

t = مدت زمان پرتوگیری بر حسب ثانیه؛ و

$30 \frac{J}{m^2}$ = حد پرتو ماوراءبنفش مؤثر دریافتی در هر شبانه‌روز.

در جدول ۵، حدود و ضرائب تاثیر نسبی پرتوهای ماوراءبنفش در طول‌موج‌های مختلف بر بدن انسان آمده‌است.

جدول ۵- محدود و ضرائب تاثیر نسبي پرتوهای ماوراءبنفش

در طول موجهای مختلف بر بدن انسان

مد پرتو دریافتی به $\frac{J}{m^2}$	ضریب نسبی تاثیر S_{λ}	طول موج به (nm)	ردیف
۲۵۰۰	۰/۰۱۲	۱۸۰	۱
۱۶۰۰	۰/۰۱۹	۱۹۰	۲
۱۰۰۰	۰/۰۳۰	۲۰۰	۳
۵۹۰	۰/۰۵۱	۲۰۵	۴
۴۰۰	۰/۰۷۵	۲۱۰	۵
۳۲۰	۰/۰۹۵	۲۱۵	۶
۲۵۰	۰/۱۲۰	۲۲۰	۷
۲۰۰	۰/۱۵۰	۲۲۵	۸
۱۶۰	۰/۱۹۰	۲۳۰	۹
۱۳۰	۰/۲۴۰	۲۳۵	۱۰
۱۰۰	۰/۳۰۰	۲۴۰	۱۱
۸۳	۰/۳۶۰	۲۴۵	۱۲
۷۰	۰/۴۳۰	۲۵۰	۱۳
۶۰	۰/۵۰۰	۲۵۴	۱۴
۵۸	۰/۵۲۰	۲۵۵	۱۵
۴۶	۰/۶۵۰	۲۶۰	۱۶
۳۷	۰/۸۱۰	۲۶۵	۱۷
۳۰	۱/۰۰۰	۲۷۰	۱۸
۳۱	۰/۹۶۰	۲۷۵	۱۹

ادامه جدول ۵- مدود و ضرائب تاثیر نسبي پرتوهای

ماوراءبنفش در طول موجهای مختلف بر بدن انسان

مد پرتو دریافتی به $\frac{J}{m^2}$	ضریب نسبی تاثیر S_{λ}	طول موج به (nm)	ردیف
۳۴	۰/۸۸۰	۲۸۰	۲۰
۳۹	۰/۷۷۰	۲۸۵	۲۱
۴۷	۰/۶۴۰	۲۹۰	۲۲
۵۶	۰/۵۴۰	۲۹۵	۲۳
۶۵	۰/۴۶۰	۲۹۷	۲۴
۱۰۰	۰/۳۰۰	۳۰۰	۲۵
۲۵۰	۰/۱۲۰	۳۰۳	۲۶
۵۰۰	۰/۰۶۰	۳۰۵	۲۷
۱۲۰۰	۰/۰۲۶	۳۰۸	۲۸
۲۰۰۰	۰/۰۱۵	۳۱۰	۲۹
۵۰۰۰	۰/۰۰۶	۳۱۳	۳۰
۱۰۰۰۰	۰/۰۰۳	۳۱۵	۳۱
۱۳۰۰۰	۰/۰۰۲۴	۳۱۶	۳۲
۱۵۰۰۰	۰/۰۰۲۰	۳۱۷	۳۳
۱۹۰۰۰	۰/۰۰۱۶	۳۱۸	۳۴
۲۵۰۰۰	۰/۰۰۱۲	۳۱۹	۳۵
۲۹۰۰۰	۰/۰۰۱۰	۳۲۰	۳۶
۴۵۰۰۰	۰/۰۰۰۶۷	۳۲۲	۳۷
۵۶۰۰۰	۰/۰۰۰۵۴	۳۲۳	۳۸

ادامه جدول ۵- مدود و ضرائب تاثیر نسبي پرتوهای

ماوراءبنفش در طول موجهای مختلف بر بدن انسان

مد پرتو دریافتی به $\frac{J}{m^2}$	ضریب نسبی تاثیر S_λ	طول موج به (nm)	ردیف
۶۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰۵۰	۳۲۵	۳۹
۶۸۰۰۰	۰/۰۰۰۰۴۴	۳۲۸	۴۰
۷۳۰۰۰	۰/۰۰۰۰۴۱	۳۳۰	۴۱
۸۱۰۰۰	۰/۰۰۰۰۳۷	۳۳۳	۴۲
۸۸۰۰۰	۰/۰۰۰۰۳۴	۳۳۵	۴۳
۱۱۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰۲۸	۳۴۰	۴۴
۱۳۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰۲۴	۳۴۵	۴۵
۱۵۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰۲۰	۳۵۰	۴۶
۱۹۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰۱۶	۳۵۵	۴۷
۲۳۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰۱۳	۳۶۰	۴۸
۲۷۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰۱۱	۳۶۵	۴۹
۳۲۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰۰۹۳	۳۷۰	۵۰
۳۹۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰۰۷۷	۳۷۵	۵۱
۴۷۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰۰۶۴	۳۸۰	۵۲
۵۷۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰۰۵۳	۳۸۵	۵۳
۶۸۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰۰۴۴	۳۹۰	۵۴
۸۳۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰۰۳۶	۳۹۵	۵۵
۱۰۰۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰۰۳۰	۴۰۰	۵۶

ادامه جدول ۵- مدود و ضرائب تاثیر نسبی پرتوهای

ماوراءبنفش در طول موجهای مختلف بر بدن انسان

یادآوری ۱: حد پرتو دریافتی در یک شبانه روز، مربوط به مواردی است که پرتو ماوراءبنفش مستقیماً به سطح پوست یا چشم بتابد.

یادآوری ۲: حد پرتوهای ماوراءبنفش دریافتی، برای شاغلین در نظر گرفته شده است ولی با احتیاط برای مردم نیز قابل استفاده است. اما امکان دارد که افرادی که نسبت به پرتو ماوراءبنفش بسیار حساس هستند، در این شرایط آسیب ببینند. حد فوق برای افراد معمولی و نه حساس در نظر گرفته شده است.

یادآوری ۳: اندازه شدت پرتو برای به دست آوردن پرتو دریافتی، باید با دستگاه اندازه گیری با پاسخ زاویه ای کسینوسی صورت گیرد. در اندازه گیری باید میانگین کمیت شدت پرتو روی سطح درجه ای دایره ای به قطر کمتر یا مساوی یک میلی متر به دست آید.

یادآوری ۴: S_{λ} در طول موج هایی که در جدول ذکر نشده است توسط فرمول های زیر محاسبه می شود:

$$210 < \lambda < 270 \text{ nm}; S_{\lambda} = 0.959^{(270-\lambda)} \quad (13)$$

$$270 < \lambda < 300 \text{ nm}; S_{\lambda} = 1 - 0.36 \left(\frac{\lambda - 270}{20} \right)^{1.64} \quad (14)$$

$$300 < \lambda < 400 \text{ nm}; S_{\lambda} = 0.3 \times 0.736^{(\lambda-300)} + 1.0^{(2-0.0163\lambda)} \quad (15)$$

همچنین لازم است که در طول موج های ۳۱۵ الی ۴۰۰ نانومتر علاوه بر رعایت حد چگالی مؤثر پرتو، انرژی

تابشی (منظور انرژی دریافتی نیست) پرتو ماوراءبنفش در محل چشم در هر شبانه روز کمتر از 10^4 ژول

بر متر مربع شود.

۱۴-۱۴ مدود پرتوگیری برای پرتوهای مرئی و مادون قرمز (منابع غیرلیزری)

به منظور جلوگیری از خطرات پرتوهای مرئی و مادون قرمز (غیرلیزری) برای چشم لازم است بندهای ۱-۴-۴ و ۲-۴-۴ و ۳-۴-۴ و ۴-۴-۴ همزمان رعایت شود.

۱-۱۴-۱۴ مد پرتوگیری بر اساس تاثیر گرمایی نور بر شبکه

تابندگی موثر یک منبع نور در محدوده طول موجهای ۳۸۰ الی ۱۴۰۰ نانومتر باید از حد تابندگی موثر آن منبع کمتر باشد. حد تابندگی برای هر منبع نور از فرمول زیر به دست می آید:

$$L_{HAZ} = \frac{5 \times 10^4}{\alpha t^{0.75}} \quad (16) \quad \text{ثانیه } t \quad 10^{-5}$$

که در آن:

L_{HAZ} = حد تابندگی موثر بر حسب وات بر مترمربع بر استرادیان؛

t = مدت زمان پرتوگیری بر حسب ثانیه؛ و

α = زاویه رویت منبع بر حسب رادیان است و از فرمول زیر به دست می آید:

$$\alpha = \frac{D_L}{r} \quad (17)$$

که در آن:

D_L = بعد متوسط منبع نور^۲ است.

اگر منبع نور کروی باشد، D_L مساوی قطر آن است و اگر منبع نور به شکل استوانه‌ای یا غیرکروی باشد، D_L مساوی میانگین حسابی کوتاه‌ترین و بلندترین ابعاد قابل دیدن منبع است.

r = فاصله چشم از منبع نور است.

یادآوری ۱- اگر α بیشتر از ۰/۱ رادیان باشد، در فرمول (۱۶) به جای α مقدار ۰/۱ قرار می‌گیرد. اگر α کمتر از

$10^{-3} \times 1/7$ رادیان (۱/۷ میلی رادیان) باشد، در فرمول (۱۶) به جای α مقدار $10^{-3} \times 1/7$ رادیان قرار می‌گیرد.

1- Limit for hazardous radiance

2- Mean light source dimension

یادآوری ۲- اگر t کمتر از 10^{-6} s (۱۰ میکروثانیه) باشد در فرمول (۱۶) به جای t مقدار $(10^{-6} s)$ قرار می‌گیرد. اگر t بیشتر از ۱۰ ثانیه باشد، در فرمول (۱۶) به جای مقدار t ، $10 s$ قرار می‌گیرد. جدول ۶ مطالب فوق را به‌طور خلاصه نشان می‌دهد.

جدول ۶- مدت تابندگی موثر بر اساس تاثیر گرمایی نور بر شبکه

ردیف	مدت تابندگی موثر در محدوده ۳۸۰ الی ۱۴۰۰ نانومتر	α به (رادیان)	t به (ثانیه)
۱	$\frac{5 \times 10^4}{\alpha t^{0.25}}$	$0.0017 < \alpha < 0.1$	$10^{-6} \leq t \leq 10$
۲	$\frac{2/812 \times 10^4}{\alpha}$	$0.0017 < \alpha < 0.1$	$t > 10$
۳	$\frac{8/891 \times 10^6}{\alpha}$	$0.0017 < \alpha < 0.1$	$t < 10^{-6}$
۴	$\frac{2/941 \times 10^7}{t^{0.25}}$	$\alpha < 0.0017$	$10^{-6} \leq t \leq 10$
۵	$1/654 \times 10^7$	$\alpha < 0.0017$	$t > 10$
۶	$5/230 \times 10^8$	$\alpha < 0.0017$	$t < 10^{-6}$
۷	$\frac{5 \times 10^6}{t^{0.25}}$	$\alpha > 0.1$	$10^{-6} \leq t \leq 10$
۸	$2/812 \times 10^6$	$\alpha > 0.1$	$t > 10$
۹	$8/891 \times 10^6$	$\alpha > 0.1$	$t < 10^{-6}$

۲-۴-۴ مدت پرتوگیری بر اساس تاثیر فتو شیمیایی نور بر چشم

بر اساس شرایط رویت منبع و مدت زمان پرتوگیری شبکه، حدود جدول ۷ باید رعایت شود.

جدول ۷- مدود پرتوگیری براساس تاثیر فتو شیمیایی نور بر چشم

زاویه رویت منبع	مدت زمان پرتوگیری	مد	E_B ۱.
کمتر از ۰/۰۱۱ رادیان	کمتر از ۱۰ ^۴ ثانیه	$E_B \cdot t \cdot ۱۰^{-۲} \frac{J}{m^2}$	
کمتر از ۰/۰۱۱ رادیان	بیشتر از ۱۰ ^۴ ثانیه	$E_B \cdot ۱۰^{-۲} \frac{W}{m^2}$	
بیشتر از ۰/۰۱۱ رادیان	کمتر از ۱۰ ^۴ ثانیه	$L_B \cdot t \cdot ۱۰^{-۶} \frac{J}{m^2 \cdot sr}$	
بیشتر از ۰/۰۱۱ رادیان	بیشتر از ۱۰ ^۴ ثانیه	$L_B \cdot ۱۰^{-۶} \frac{W}{m^2 \cdot sr}$	

چگالی موثر پرتو برای اثر فتوشیمیایی است و از فرمول زیر به دست می آید.

$$E_B = \int_{\lambda_{min}}^{\lambda_{max}} E_{\lambda} \cdot B(\lambda) \cdot \Delta\lambda \quad (18)$$

۲. L_B تابندگی موثر برای اثر فتوشیمیایی است و از فرمول زیر محاسبه می شود.

$$L_B = \int_{\lambda_{min}}^{\lambda_{max}} L_{\lambda} \cdot B(\lambda) \cdot \Delta\lambda \quad (19)$$

که در فرمول های ۱۸ و ۱۹:

$B(\lambda)$ = ضریب تاثیر شیمیایی نور با طول موج λ بر چشم؛

$E(\lambda)$ = چگالی پرتو در طول موج λ است بر حسب وات بر مترمربع؛

$L(\lambda)$ = تابندگی در طول موج λ است بر حسب وات بر مترمربع بر استرادیان؛

t = مدت زمان پرتوگیری بر حسب ثانیه است؛ و

$\Delta\lambda$ = اختلاف دو طول موج متوالی است که E_{λ} یا L_{λ} در آن ها اندازه گیری می شود و یکای آن نانومتر است.

یادآوری - در پرتوگیری کودکان و یا افرادی که عدسی چشم آن ها مصنوعی است، به دلیل حساسیت بالا باید

مقادیر $B(\lambda)$ با مقادیر $A(\lambda)$ جایگزین شود.

در جدول ۸ ضرایب تاثیر شیمیایی $A(\lambda)$ و $B(\lambda)$ در طول موج های مختلف بر چشم انسان و نیز ضرایب

خطرناکی طول موج برای شبکه $R(\lambda)$ آورده شده است.

جدول ۸- ضرایب $A(\lambda)$ ، $B(\lambda)$ و $R(\lambda)$

R(λ)	B(λ)	A(λ)	طول موج به (nm)	ردیف
-	۰/۰۱	۶	۳۰۰	۱
-	۰/۰۱	۶	۳۰۵	۲
-	۰/۰۱	۶	۳۱۰	۳
-	۰/۰۱	۶	۳۱۵	۴
-	۰/۰۱	۶	۳۲۰	۵
-	۰/۰۱	۶	۳۲۵	۶
-	۰/۰۱	۶	۳۳۰	۷
-	۰/۰۱	۶	۳۳۵	۸
-	۰/۰۱	۵/۸۸	۳۴۰	۹
-	۰/۰۱	۵/۷۱	۳۴۵	۱۰
-	۰/۰۱	۵/۴۶	۳۵۰	۱۱
-	۰/۰۱	۵/۲۲	۳۵۵	۱۲
-	۰/۰۱	۴/۶۲	۳۶۰	۱۳
-	۰/۰۱	۴/۲۹	۳۶۵	۱۴

ادامه جدول ۸- ضرایب $A(\lambda)$ ، $B(\lambda)$ و $R(\lambda)$

$R(\lambda)$	$B(\lambda)$	$A(\lambda)$	طول موج به (nm)	ردیف
-	۰/۰۱	۳/۷۵	۳۷۰	۱۵
-	۰/۰۱	۳/۵۶	۳۷۵	۱۶
۰/۱	۰/۰۱	۳/۱۹	۳۸۰	۱۷
۰/۱۳	۰/۰۱۳	۲/۳۱	۳۸۵	۱۸
۰/۲۵	۰/۰۲۵	۱/۸۸	۳۹۰	۱۹
۰/۵	۰/۰۵	۱/۵۸	۳۹۵	۲۰
۱	۰/۱	۱/۴۳	۴۰۰	۲۱
۲	۰/۲	۱/۳۰	۴۰۵	۲۲
۴	۰/۴	۱/۲۵	۴۱۰	۲۳
۸	۰/۸	۱/۲۰	۴۱۵	۲۴
۹	۰/۹	۱/۱۵	۴۲۰	۲۵
۹/۵	۰/۹۵	۱/۱۱	۴۲۵	۲۶
۹/۸	۰/۹۸	۱/۰۷	۴۳۰	۲۷
۱۰	۱	۱/۰۳	۴۳۵	۲۸
۱۰	۱	۱	۴۴۰	۲۹
۹/۷	۰/۹۷۰	۰/۹۷۰	۴۴۵	۳۰
۹/۴	۰/۹۴۰	۰/۹۴۰	۴۵۰	۳۱
۹	۰/۹۰۰	۰/۹۰۰	۴۵۵	۳۲
۸	۰/۸۰۰	۰/۸۰۰	۴۶۰	۳۳
۷	۰/۷۰۰	۰/۷۰۰	۴۶۵	۳۴
۶/۲	۰/۶۲۰	۰/۶۲۰	۴۷۰	۳۵

ادامه جدول ۸- ضرایب $A(\lambda)$ ، $B(\lambda)$ و $R(\lambda)$

$R(\lambda)$	$B(\lambda)$	$A(\lambda)$	طول موج به (nm)	ردیف
۵/۵	۰/۵۵۰	۰/۵۵۰	۴۷۵	۳۶
۴/۵	۰/۴۵۰	۰/۴۵۰	۴۸۰	۳۷
۴	۰/۴۰۰	۰/۴۰۰	۴۸۵	۳۸
۲/۲	۰/۲۲۰	۰/۲۲۰	۴۹۰	۳۹
۱/۶	۰/۱۶۰	۰/۱۶۰	۴۹۵	۴۰
۱	۰/۱۰۰	۰/۱۰۰	۵۰۰	۴۱
۱	۰/۰۷۹	۰/۰۷۹	۵۰۵	۴۲
۱	۰/۰۶۳	۰/۰۶۳	۵۱۰	۴۳
۱	۰/۰۵۰	۰/۰۵۰	۵۱۵	۴۴
۱	۰/۰۴۰	۰/۰۴۰	۵۲۰	۴۵
۱	۰/۰۳۲	۰/۰۳۲	۵۲۵	۴۶
۱	۰/۰۲۵	۰/۰۲۵	۵۳۰	۴۷
۱	۰/۰۲۰	۰/۰۲۰	۵۳۵	۴۸
۱	۰/۰۱۶	۰/۰۱۶	۵۴۰	۴۹
۱	۰/۰۱۳	۰/۰۱۳	۵۴۵	۵۰
۱	۰/۰۱۰	۰/۰۱۰	۵۵۰	۵۱
۱	۰/۰۰۸	۰/۰۰۸	۵۵۵	۵۲
۱	۰/۰۰۶	۰/۰۰۶	۵۶۰	۵۳
۱	۰/۰۰۵	۰/۰۰۵	۵۶۵	۵۴
۱	۰/۰۰۴	۰/۰۰۴	۵۷۰	۵۵
۱	۰/۰۰۳	۰/۰۰۳	۵۷۵	۵۶

ادامه جدول ۸- ضرایب $A(\lambda)$ ، $B(\lambda)$ و $R(\lambda)$

ردیف	طول موج به (nm)	$A(\lambda)$	$B(\lambda)$	$R(\lambda)$
۵۷	۵۸۰	۰/۰۰۲	۰/۰۰۲	۱
۵۸	۵۹۰	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	۱
۵۹	۵۹۵	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	۱
۶۰	۶۰۰-۷۰۰	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	۱
۶۱	۷۰۰-۱۰۵۰	-	-	$۱. \left[\frac{700 - \lambda}{500} \right]$
۶۲	۱۰۵۰-۱۱۵۰	-	-	۰/۲
۶۳	۱۱۵۰-۱۲۰۰	-	-	$۰/۲ \times ۱.۰۰۲ \left[\frac{1150 - \lambda}{50} \right]$
۶۴	۱۲۰۰-۱۴۰۰	-	-	۰/۰۲

۳-۴-۴ مد پرتوگیری براساس اثرات گرمایی پرتو مادون قرمز بر عدسی و قرنیه چشم

(ممدوده طول موجهای ۷۸۰ الی ۳۰۰۰ نانومتر)

براساس مدت زمان پرتوگیری (t) حدود جدول ۹ باید رعایت شود.

جدول ۹- مد پرتوگیری بر اساس اثرات گرمایی پرتو مادون قرمز بر عدسی و قرنیه چشم

مدت زمان پرتوگیری به (ثانیه)	مد چگالی پرتو به (وات بر متر مربع)
$t \leq 1000$	$1/8 \times 10^4 t^{-\frac{3}{4}}$
$t > 1000$	۱۰۰

یادآوری -

آنچه دمای محیط خیلی کم باشد، حدود فوق قابل افزایش است. مثلاً در دمای صفر سانتیگراد حد چگالی پرتو

را می توان $\frac{400}{2}$ در نظر گرفت.

۴-۴-۴ مد پرتوگیری براساس اثرات گرمایی پرتو مادون قرمز بر شبکه

اگر منبع فقط تولیدکننده پرتوی مادون قرمز نزدیک (محدوده طول موج های ۷۸۰ الی ۱۴۰۰ نانومتر) است و نور مرئی قابل توجهی تولید نمی کند، حدود جدول ۱۰ به شرح زیر باید رعایت شود .

جدول ۱۰- مد پرتو بر اساس اثرات گرمایی پرتو مادون قرمز بر شبکه

مدت زمان پرتوگیری به (ثانیه)	زاویه رویت منبع به (رادیان)	مد تابندگی مؤثر در محدوده طول موج های ۷۸۰ الی ۱۴۰۰ نانومتر به $(\frac{W}{m^2 \cdot sr})$
$t > 10$	$\alpha < 0.011$	$5 / 454 \times 10^5$
$t > 10$	$0.011 < \alpha < 0.1$	$\frac{6000}{\alpha}$
$t > 10$	$\alpha > 0.1$	60000
$t \leq 10$	تابندگی مؤثر باید طبق بند ۴-۴-۱ محدود شود.	

۴-۴-۵ مد پرتوگیری مادون قرمز برای پوست

اگر مدت زمان تابش پرتوی مادون قرمز به پوست کمتر از ۱۰S باشد ، باید انرژی تابشی به واحد سطح پوست کمتر از $t^2 \times 20000$ ژول بر مترمربع باشد.

حد خاصی برای زمان تابش بیشتر از ۱۰S تعیین نمی شود زیرا عکس العمل طبیعی بدن به گرمای حاصل مانع آسیب دیدن پوست می شود.

۴-۴-۵ مد پرتوگیری برای پرتوهای مافوق صوت

جدول ۱۱ حدود تراز فشار امواج مافوق صوت برای پرتوگیری شغلی در حداکثر هشت ساعت کار در شبانه روز را نشان می دهد.

جدول ۱۱- محدود ترز فشار امواج مافوق صوت برای پرتوگیری شغلی در حداکثر

۸ ساعت کار روزانه

فرکانس میانی $\frac{1}{3}$ اکتاو به (kHz)	ترز فشار به (دسی بل) dB	ردیف
۲۰	۷۵	۱
۱۰۰ و ۸۰ ، ۶۳ ، ۵۰ ، ۴۰ ، ۳۱/۵ ، ۲۵	۱۱۰	۲
<p>یادآوری ۱- چنانچه زمان پرتوگیری دو الی چهار ساعت باشد، به مقادیر ترز فشار dB ۳ اضافه می شود. یادآوری ۲- چنانچه زمان پرتوگیری یک الی دو ساعت باشد، به مقادیر ترز فشار dB ۶ اضافه می شود. یادآوری ۳- چنانچه زمان پرتوگیری کمتر از یک ساعت باشد، به مقادیر ترز فشار dB ۹ اضافه می شود.</p>		

جدول ۱۲ حدود ترز فشار امواج مافوق صوت برای پرتوگیری مردم را نشان می دهد.

جدول ۱۲- محدود ترز فشار امواج مافوق صوت برای پرتوگیری مردم

فرکانس میانی $\frac{1}{3}$ اکتاو به (kHz)	ترز فشار به (دسی بل) dB	ردیف
۲۰	۷۰	۱
۱۰۰ و ۸۰ ، ۶۳ ، ۵۰ ، ۴۰ ، ۳۱/۵ ، ۲۵	۱۰۰	۲

ترز فشار امواج مافوق صوت در محل قرارگرفتن گوش هر فرد، باید با حدود داده شده در این استاندارد مقایسه شود. لذا باید اندازه گیری ها در ارتفاع میانگین محل قرارگیری گوش افراد، صورت گیرد.

ICS: 13.280

صحة : ٣٠
